

KINCSES ELEMÉR: „Mi-e teamă de hollywoodizarea spectacolelor“

Kincses Elemér s-a născut pe 9 martie 1946 la Târgu-Mureș. A absolvit, în 1968, Academia de Teatru din Târgu-Mureș, secția Actorie. A fost timp de șapte ani actor la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj. A urmat apoi un curs post-universitar de regie, la Târgu-Mureș. A publicat proză și îi va apărea, în curând, un volum de dramaturgie. Actualmente este directorul secției maghiare a Teatrului Național din Târgu-Mureș.

Spectacolul Astă seară Lola Blau de Georg Kreisler, pus în scenă la Târgu-Mureș în regia sa, a fost selecționat anul acesta pentru Festivalul Internațional de Teatru și Film de la Viena, Wiener Festwochen. L-am întâlnit pe Kincses Elemér la una dintre reprezentațiile vieneze ale spectacolului.

□ Care ar fi amănunțele semnificative privitoare la spectacolul Astă seară Lola Blau și cum comentați faptul că este prezent la Wiener Festwochen?

■ Faptul că a fost selecționat este, firește, un semn bun pentru spectacol, iar eu nu pot decât să mă bucur. Trebuie să precizez însă că farmecul acestui spectacol se datorează în proporție de 80% Dorinei Pascu, actrița care o interpretează pe Lola Blau. Ea a jucat și în **Insula Caprelor**, spectacol a cărui regie îmi aparține și care s-a

bucurat de succes la Târgu-Mureș. **Astă seară Lola Blau**, care s-a jucat și el la Târgu-Mureș, se adresa publicului de limbă germană. Repetițiile au fost chinuitoare, nu era ușor nici pentru ea, nici pentru mine, dar eforturile noastre și-au găsit justificarea în rezultat. Dorina Pascu este o ființă care trăiește efectiv pentru teatru...

□ Ce impresie vă face Viena?

■ Sunt fericit că mă aflu în acest oraș superb și mă doare inima că stau atât de puțin. Viena respiră calmul, oamenii sunt zâmbitori... Eu, care sunt nebun după muzică, sunt copleșit de oferta muzicală a acestui oraș care este într-o fierbere culturală permanentă.

□ Revenind la Lola Blau...

■ Sunt optimist, sper că spectacolul va putea fi văzut și la București. Cred că orice om de teatru care a admirat-o pe Maia Morgenstern este dispus să vadă și o altă variantă a acestei piese. Mulți spun că montarea noastră suportă comparația... Oricum, spectacolul făcut de noi este mai puțin politic. M-a interesat drumul sinuos al Lolei Blau de la diletantism până la artă. Ascensiunea ei e fantastică.

□ Ce se întâmplă acum la Teatrul Național din Târgu-Mureș?

■ Trăim un interregnum... Actorul Cornel Popescu nu mai este director, lucru ciudat, pentru că în noiembrie '96 a câștigat un concurs, iar în aprilie '97 nu mai era considerat apt... Directoratul de teatru nu e ca o căsnicie în care, după o vreme, îți dai seama că ai greșit. Secția română a reușit să scoată două spectacole importante, regizate de Scott Johnston, respectiv de Anca Bradu, în timpul directoratului lui Cornel Popescu.

□ Cum ar trebui să fie un director de teatru?

■ Nebun după teatru și bun gospodar. Mi-e tare teamă că în asemenea lupte se amestecă politica și orgoliile personale... Nu cred că politica ar trebui să aibă

vreun cuvânt de spus în numirea unui director de teatru. Cu atât mai mult cu cât „puterile“, oricare ar fi ele, nu ne prea iubesc pe noi, cei care vrem să facem teatru. Bugetul e, după cum știți, atât de mic, încât trebuie să căutăm sponsori. Ne paște un pericol imens; acela ca în curând să depindem prea mult de sponsori...

□ Vă e teamă că sponsorii nu vor răspunde pozitiv demersurilor oamenilor de teatru?

■ Mi-e teamă că sponsorul cu „S“ mare n-a citit cartea „Minima Moralia“ a lui Andrei Pleșu... Ar trebui să existe un echilibru între bugetul alocat de Stat și suma pe care suntem nevoiți s-o cerșim. Pentru că a te adresa sponsorilor e un fel mai elegant de a cerși.

© Moment din Opera de trei parale de Bertolt Brecht, în regia lui Kincses Elemér, la secția maghiară a Teatrului Național din Târgu-Mureș

□ Cum este regizorul Kincses Elemér ca director de teatru?

■ Cred că îmi lipsesc niște atribute. Nu țin, nu pedepsesc, nu-mi place să cerșesc... Eu sunt regizor, om de teatru, autor... În curând îmi va apărea primul volum de dramaturgie, ce cuprinde cinci piese. Volumul va apărea în limba maghiară, dar textele sunt traduse și în românește și am avut bucuria ca piesa mea cea mai bună, **Dogorește soarele asupra lui Seneca**, să fie deja „montată” la Radio.

□ Deși abia acum veți „debuta” editorial, piesele dumneavoastră au mai fost jucate...

■ Da, **Arena** și **Maratonul** la Târgu-Mureș, regizate de mine, la **Satu Mare Ninge la Trola**, iar la Oradea, în 1989, s-a jucat **Pentru unii vară, pentru alții toamnă...**

□ Se luptă dramaturgul cu regizorul?

■ Da, e o stare specială, care mă costă enorm. Ca regizor, văd imagini în timp ce scriu, iar ca scriitor caut conflictul, efectul scenic... Acum lucrez la piesa **Canalul**, a cărei acțiune se petrece în prima fază a construirii Canalului Dunăre-Marea Neagră. Doi oameni, deținuți, se iubesc foarte mult, paznicii se amuză pe socoteala lor, nu înțeleg nimic din iubirea aceasta, le obstrucționează

întâlnirile... La a treia întâlnire, cei doi nu mai au nevoie să-și spună nimic, nu se ating, doar se privesc adânc în ochi... E mai mult de spus, desigur, dar încă lucrez la această piesă.

□ Patima dumneavoastră pentru teatru se concretizează și într-o activitate susținută...

■ Dacă mă gândesc că, numai din martie '96 și până azi, am avut șapte premiere, mi se pare enorm. Mi-e și rușine de acest număr. Dar această muncă uriașă se plătește. Acum ar trebui să mă odihnesc; să mă urc pe un vapor, să plec în Norvegia sau în Finlanda și să pescuiesc, să citesc...

□ Sunteți mulțumit de ceea ce ați realizat până acum în carieră?

■ N-am avut niciodată sentimentul că această carieră s-a împlinit. În fiecare seară de premieră am un sentiment ciudat. Pentru mine, ca regizor, în momentul premierei parcă se sfârșește ceva...

□ Ce părere aveți despre teatrul care se face în România astăzi?

■ Eu iubesc enorm teatrul românesc, dar mi-e teamă de „hollywoodizarea” spectacolelor. Mi-e dor de actori geniali. Aș vrea să văd teatru fără fum, sânge și o mie de femei goale... Mi-e dor de Marin Moraru și Gheorghe Dinică în **Nepotul lui Rameau**... Mi-e dor de **Hagl Tudose**. De spiritul lui Toca pe când făcea **Hamlet** la „Bulandra”. Acea stare vrăjită, acea luptă de idei... Cred că mișcarea teatrală românească a cunoscut perioade mai bune decât acum. Prea a ajuns să ne placă fastuosul, să ne intereseze galele, premiile...

□ Ce relație stabiliți cu actorii atunci când lucrați efectiv la pregătirea unui spectacol?

■ Fiecare actor are altă metodă. Sunt actori cu care mă înțeleg din privire și actori cu care, chiar dacă le arăt, țin, urlu, tot nu comunic așa cum aș dori. Acum, însă, de mult nu mai urlu. Îmi plac enorm repetițiile, starea de căutare, de veghe... Premiera înseamnă un final al acestor stări. Și în dragoste, când ajungi la ce doreai, tânjești după starea de dinainte...

□ Ați putea renunța la teatru?

■ Pentru o perioadă, da; pentru totdeauna, nu.

□ În ce raporturi vă aflați cu critica de specialitate?

■ Critica de specialitate, în limba maghiară, nu există. Niște fosile care cred că scriu cronică... La critica români am avut o „cotă” cu mult mai ridicată decât aceea pe care mi-a „acordat-o” critica maghiară.

□ Sunteți fericit?

■ ... există fericirea?

□ Eu cred că da, de aceea vă întreb...

■ Sunt fericit dimineața, când fiul meu Elemér, în vârstă de doi ani, urlă fiindcă maică-sa e plecată la cumpărături și, ca să-l potolesc, ne apucăm să facem teatru de păpuși... Atunci sunt fericit. Sau când joc tenis, sau când prind un păstrăv... Când îmi iese o premieră sunt trist. Și nu mă prefac. De mult nu mă mai prefac... Sunt fericit atunci când iubesc și sunt iubit.

Lohinszki Lóránd în Vizita bătrânei doamne de Friedrich Dürrenmatt la TN Târgu-Mureș, secția maghiară (regia: Kincses Elemér)

CLARA MĂRGINEANU

Viena, mai 1997